

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
державної установи «Табір тримання для військовополонених
«Захід 2»
29.02.2024

м. Київ, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 29.02.2024 групою НПМ здійснено відвідування державної установи «Табір для тримання військовополонених «Захід 2» (далі – установа, табір).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Хведчук Віталій Васильович, заступник директора Департаменту – начальник відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Нікулін Віталій Андрійович, представник Уповноваженого з прав людини в місцях несвободи;

Морозов Руслан Олегович, начальник відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Петросов Владислав Георгійович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Вишневецький Андрій Олександрович, головний спеціаліст відділу прав військовополонених та моніторингу місць утримання військовополонених Департаменту моніторингу додержання прав у секторі оборони та прав ветеранів і військовослужбовців| полонених та членів їх родин Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Стульніков Андрій Вікторович, головний спеціаліст відділу прав військовополонених та моніторингу місць утримання військовополонених Департаменту моніторингу додержання прав у секторі оборони та прав ветеранів і військовослужбовців| полонених та членів їх родин Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Ключарьов Костянтин Олегович, представник громадської організації.

Відвідування табору групою НПМ проводилося вперше.

Табір для тримання військовополонених є установою для розміщення та тримання військовополонених у період дії на території України воєнного стану, який охоплює воєнний час і частково відбудовний період після закінчення воєнних дій.

Табір знаходиться за адресою: [REDACTED]

Начальник табору – [REDACTED]

Начальник медичної частини табору – ██████████

Штатна чисельність персоналу табору складається із ██████████ посад. Фактична чисельність ██████████ посади, з них ██████████ жінок (загальний некомплект по установі – 10,9 %).

Усі утримувані особи в таборі мають статус військовополонених відповідно до статті 4 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими від 12.08.1949 (далі – Женевська конвенція).

У ході відвідування групою НПМ проведено конфіденційне спілкування з ██████████ військовополоненими, за результатами якого встановлено, що працівники табору з поведуться військовополоненими гуманно, випадків насильства, репресалій, жорстокого поводження і тортур, образливого та принизливого ставлення, залякування, засудження або застосування покарання без попереднього судового рішення не встановлено.

Випадків перенаповнення установи, порушення принципу приватності, перевищення тривалості робочого дня, порушення норм оплати праці та незабезпеченості військовополонених білизною, одягом та взуттям в ході відвідування не встановлено.

Усі військовополонені забезпечені спальними місцями (ліжко, приліжкова тумбочка, стілець), постільною білизною (простирадло – 2 шт., рушник – 2 шт., наволочка на подушку, ковдра, матрац ватний, подушка) та одягом за сезоном (головний убір, костюм бавовняний, куртка утеплена).

Представникам групи НПМ було забезпечено реалізацію права на безперешкодне потрапляння до місця несвободи та проведення опитування військовополонених.

В ході проведення відвідування скарги від військовополонених на умови тримання, катування, інші жорстокі, нелюдські або такі, що принижують гідність, види поводження та покарання не надходили.

Під час відвідування встановлено, що в таборі протягом 2022-2023 років створено належні побутові та санітарно-гігієнічні умови для військовополонених.

Зокрема, на виконання вимог пункту 9 розділу III Порядку тримання військовополонених, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2022 № 413 (далі – Порядок), для забезпечення життєдіяльності військовополонених у таборі обладнано приміщення для розміщення військовополонених, лазня, їдальня, пральня, медична частина, приміщення для карантину та діагностики, кухня, пекарня, крамниця, виробничі майстерні, бібліотека.

Для задоволення релігійних потреб на території табору функціонує церква.

З метою недопущення поширення інфекційних захворювань у таборі військовополонені, що прибули в установу, підлягають карантину строком на 14 діб.

Під час перебування в дільниці карантину та діагностики військовополонених ознайомлюють з порядком і умовами тримання у таборі, із

правами та обов'язками, встановленими законодавством України та міжнародними нормативно-правовими актами, вони проходять інструктаж щодо заходів пожежної безпеки, попереджаються про відповідальність за порушення встановленого порядку тримання в таборі, інформуються про застосування в таборі аудіовізуальних, електронних та інших технічних засобів нагляду і контролю.

Про факт перебування особи у таборі надсилається повідомлення рідним військовополонених. Окрім цього, усім новоприбулим в установу особам надається можливість безкоштовно здійснити телефонний дзвінок.

Після закінчення 14 діб перебування у дільниці для карантину та діагностики, військовополонених переводять до гуртожитків, які розташовуються в окремих локальних дільницях.

У зазначених гуртожитках створено належні побутові умови для проживання військовополонених. Приміщення, де проживають військовополонені, захищені від вологи та достатньо освітлюються. Крім житлових кімнат у відділеннях наявні кімнати прийому їжі, комора для зберігання продуктів харчування, кімнати виховної роботи та перегляду телепередач, санітарні вузли тощо.

Крім того, з метою збільшення планової наповненості табору у житлових будівлях заплановано проведення ремонтних робіт.

У відповідності до вимог Кодексу цивільного захисту України для захисту військовополонених, які тримаються в установі та персоналу, який перебуває в зоні, що охороняється облаштовано два укриття. Загальна кількість одночасного перебування людей в укритті складає ■■■ осіб. Захисні споруди установи приведено до використання за призначенням.

Окрім цього, обладнано інформаційні стенди з роз'ясненням дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

При вивченні стану протипожежної безпеки табору встановлено, що вогнегасники з непроведеним технічним обслуговуванням відсутні, наявні пожежні щити.

На території табору функціонує спортивний стадіон із спортивним майданчиком, де військовополонені мають змогу займатися фізичною культурою.

В ході відвідування встановлено, що військовополонені приймають їжу в їдальні табору у визначений розпорядком дня час.

З метою належного харчування військовополонених, на момент відвідування, табір був забезпечений необхідними продуктами харчування з актуальним строком придатності.

Їдальня та кухня табору перебували в належному санітарно-гігієнічному стані. Випадків харчових отруєнь за час роботи табору не було.

Їдальня забезпечена усім технологічним обладнанням (овочерізка, морозильні камери, електром'ясорубка тощо).

Волопостачання установи здійснюється з власної артезіанської свердловини, середньодобовий об'єм водопостачання становить 31-33 метрів кубічних, що забезпечує установу питною водою у повному обсязі.

Військовополонені мають змогу помивки у лазні, яка проводиться щотижня під контролем персоналу табору у визначений розпорядком дня час. Військовополонені забезпечуються засобами для миття та засобами особистої гігієни відповідно до визначених законодавством норм. Лазня табору обладнана з дотриманням права військовополонених на приватність

У відповідності до вимог Женевської конвенції адміністрацією табору забезпечено право військовополонених на листування та здійснення телефонних дзвінків.

Військовополоненим дозволяється відправляти і отримувати листи (телеграми) без обмеження їх кількості, телефонні розмови надаються згідно з розпорядком дня у вільний від роботи час.

Так, на момент відвідування військовополоненими здійснено 314 телефонних дзвінків близьким та родичам, за сприяння Міжнародного комітету Червоного Хреста надіслано понад 200 листів.

У відповідності до вимог Женевської конвенції військовополонені під час перебування у таборі одержують посилки та грошові перекази. З моменту створення табору отримано 23 посилки та 27 грошових переказів.

Враховуючи, що праця для всіх працездатних військовополонених рядового складу є обов'язковою, адміністрацією табору проводиться робота щодо створення необхідної кількості робочих місць для військовополонених.

У січні 2024 року у таборі працевлаштовано ■ військовослужбовців. Тривалість робочого часу для військовополонених становить 40 годин на тиждень (5 днів по 7 годин та 1 день – 5 годин).

На території табору також функціонує дільниця посиленого контролю, в якій військовополонені можуть відбувати дисциплінарне стягнення у виді арешту. В зазначеній дільниці обладнано шість камерних приміщень.

Протягом часу існування табору військовополонені до дисциплінарної відповідальності не притягались.

У таборі облаштовано крамницю, в якій військовополонені можуть купувати продукти харчування, мило та предмети першої необхідності.

При вивченні стану протипожежної безпеки табору встановлено, що вогнегасники з непроведеним технічним обслуговуванням відсутні, наявні пожежні щити.

Штат медичної частини: завідувач медичної частини-лікар – 1 шт.одн., лікар загальної практики – сімейний лікар – 1 шт.одн., лікар – хірург - 0,5 шт.одн., лікар – стоматолог – 0,5 шт.одн., лікар – рентгенолог - 0,5 шт.одн., лікар – психіатр – 0,5 шт.одн., старший фельдшер – 1 шт.одн., фельдшер – 4 шт.одн., рентген - лаборант – 0,5 шт.одн., сестра медична – 0,5 шт.одн., асистент фармацевта – 0,5 шт.одн., лаборант – 1 шт.одн., молодша медична сестра – 1,5 шт.одн.

За результатами відвідування встановлено, що первинні та щомісячні медичні огляди здійснюються належним чином, проведені необхідні обстеження з використанням телемедичного оснащення та лабораторні обстеження. Флюорографічне обстеження проведено всім перебуваючим у таборі. Право військовополонених на медичну допомогу забезпечується в повному обсязі.

Усі військовополонені оглянуті лікарем - стоматологом, лікарем - терапевтом, лікарем - хірургом та лікарем - психіатром. У випадках необхідності проведення додаткових обстежень та консультацій, пацієнтів скеровують до закладів охорони здоров'я усіх форм власності.

Обстеження засуджених на ВІЛ/СНІД, вірусні гепатит В та С здійснюється за допомогою швидких тестів силами працівників медичної частини за згодою осіб, які перебувають в таборі з обов'язковим до та післятестовим консультуванням відповідальним медичним працівником.

Медична частина табору забезпечена достатньою кількістю лікарських засобів та виробами медичного призначення для проведення необхідного лікування.

Задля профілактики виникнення інфекційних захворювань та своєчасного надання медичної допомоги, фахівцями медичної частини проводяться щоденні обходи з обов'язковим опитуванням військовополонених щодо наявності скарг та (або) погіршення самопочуття.

Під час особистого спілкування з хворими в медичної частини та особами які перебувають в таборі скарг на наявність катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки і покарання не надходило.

Медична частина забезпечена миючими та дезінфекційними засобами у достатній кількості.

Проблемні питання у діяльності установи:

1. Житлові та підсобні приміщення табору потребують обладнання з урахуванням потреб доступу до них маломобільних груп населення, вимог Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327.

2. Потребує додаткового забезпечення товарами першої необхідності та тютюном крамниця установи.

3. Приміщення медичної частини потребують ремонту.

4. У порушення вимог Державних будівельних норм України В.2.2-17:2006 «Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення», в установі не створено умов щодо утримання осіб з інвалідністю та осіб, що належать до маломобільних груп населення. На входах у приміщенні наявні численні пороги, які ускладнюють вільне

пересування по медичній частині користувачів колісних крісел (відсутні пандуси, поручні, та інші облаштування будівлі).

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя інтернованих військовополонених (стаття 23 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими від 12.08.1949)

1. Під час відвідування установи встановлено відсутність позначень літерами "PW" або "PG", розміщеними так, щоб їх добре було видно з повітря (зазначеними позначками повинні відмічатися табори для військовополонених удень щоразу, коли це дозволяють міркування воєнного характеру).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Державній установі «Табір для тримання військовополонених «Захід 1»:

1. Приміщення, у яких мають триматися особи з інвалідністю, обладнати пандусами та поручнями.

2. Забезпечити товарами першої необхідності крамницю установи, які формувати з урахуванням потреб військовополонених.

3. Забезпечити проведення ремонтних робіт у приміщеннях медичної частини.

4. Обладнати позначення літерами "PW" або "PG", розміщеними так, щоб їх добре було видно з повітря.

Додатки: фотознімки на 11 арк. в 1 прим.

Керівник групи НІМ

Заступник директора Департаменту –
начальник відділу інспектування об'єктів
контролю в правоохоронних, судових органах
та військових формувань

Віталій ХВЕДЧУК

